

Enskild motion

Motion till riksdagen 2017/18:4119

av **Emil Källström m.fl. (C)**

med anledning av prop. 2017/18:158 Ökade tillståndskrav och särskilda regler för upphandling inom välfärden

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår proposition 2017/18:158.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag som innebär att även offentligt drivna välfärdsverksamheter ska vara föremål för en likvärdig ledningsprövning som den som föreslås i proposition 2017/18:158 och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag som säkerställer att tillståndskrav inte medför hinder för nya aktörer att etablera sig inom välfärden och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Centerpartiet vill öka människors självbestämmande i välfärden. Endast så kan makten flyttas från politiker till elever, patienter, brukare och anhöriga. Den rödgröna regeringens planer på att avskaffa valfrihetsreformer och försvåra för privata utförare i välfärden skulle innebära att klockan vrids tillbaka till en tid då människor saknade möjligheter att påverka sin skola, vård och omsorg. Centerpartiets övertygelse är i stället att människor måste få mer – inte mindre – att säga till om när det gäller välfärdens utformning. Vården och omsorgen ska hålla hög kvalitet och finnas tillgänglig för alla i hela landet. För Centerpartiet är det viktigt att alla människor – oavsett ålder, kön eller bostadsort – har rätt till en nära och tillgänglig välfärd.

Värna valfriheten

En mångfald av aktörer är en förutsättning för valfrihet. En tillgänglig välfärd av bra kvalitet är en viktig grundpelare för den sammanhållning vi har i Sverige. Därför måste

skola, vård och omsorg värnas och utvecklas. Rätten att själv få välja var och hur man tar del av vård, skola och omsorg är en viktig del i att kunna utforma sitt eget liv och sin egen tillvaro. Välfärden finns till för medborgarna och medborgarna har rätt att påverka dess utformning. Därför måste möjligheten att välja, och välja bort, värnas.

Välfärd med tydligare krav på kvalitet

Den svenska välfärden fördelas inte alltid jämlikt och kvaliteten brister i vissa fall hos både offentliga och fristående verksamheter. För att säkerställa en jämlik välfärd av hög kvalitet är det därför viktigt att se över kraven på och regleringen av både offentlig och fristående välfärdsverksamhet. Riksdagen har därför beslutat att en utredning bör se över möjligheten att införa tillståndsplikt med ägar- och ledningsprövning, ett tydligare kravställande och bättre uppföljning avseende kvalitet, och skarpare sanktioner vid misskötsel inom välfärden. Regeringen väljer i stället att – trots massiv kritik från remissinstanserna, inte minst kommunerna – föreslå vad som i praktiken blir ett vinststopp för de företag som erbjuder sina tjänster i välfärdssektorn. Det riskerar, om förslaget genomförs, att skapa stor osäkerhet när skolor tvingas lägga ned och ett stort antal mindre företag i exempelvis hemtjänsten inte längre kan verka. Förlorare blir de hundratusentals elever och brukare som i dag har valt exempelvis en fristående skola eller privat hemtjänst. Regeringen har fel utgångspunkt. Utgångspunkten bör vara hur vi på bästa sätt kan säkerställa både kvalitet, trygghet, effektivitet, innovation, valmöjligheter och öppenhet på ett sätt som gagnar elever, föräldrar, patienter, brukare och anhöriga i alla välfärdens verksamheter.

All kommunal och fristående välfärdsverksamhet ska kräva tillstånd och styras med tydliga kvalitetskrav och sanktionsmöjligheter. Verksamheter som inte klarar kvalitetskraven ska snabbt vändas eller stängas ned.

När Centerpartiet och Alliansen bildade regering 2016 saknades i hög utsträckning statliga system för att följa upp och säkerställa god kvalitet i verksamheterna. Av bl.a. dessa skäl inrättades Skolinspektionen och Inspektionen för vård och omsorg. Parallellt med detta arbetade Alliansen löpande med att stärka lagstiftningen på flera områden. Ägar- och ledningsprövning identifierades redan av Friskolekommittén som lämnade sitt betänkande 2013. I grunden råder bred samsyn i riksdagen kring behovet av att stärka kvalitetskraven och uppföljningen. Regeringen väljer dock i denna proposition att ställa olika krav på fristående och offentliga aktörer i välfärden. Detta kan inte Centerpartiet acceptera. Regeringens skäl för att undanta kommunal verksamhet från ledningsprövning saknar grund.

Stäng inte ute nya aktörer

I början av 2017 fattade riksdagen beslut om proposition 2016/17:59, med innebörden att en tillståndsplikt införts för att bedriva privat verksamhet enligt socialtjänstlagen, t.ex. HVB, stödboende eller boende för personer med funktionsnedsättning. Riksdagen var vid beslutet tydlig med att det borde ställas samma krav på verksamheter som drivs av kommunerna själva. Riksdagen krävde följaktligen att regeringen skulle återkomma med förslag på sådan lagstiftning. Detta har dock inte skett.

Vi kan konstatera att den införda tillståndsplikten medfört omfattande konsekvenser. Enligt SKL berörs 350 verksamheter i runt 115 kommuner av de redan beslutade

reglerna om tillståndsplikt. Fram till sista februari 2018 hade dock enbart 113 tillståndsansökningar kommit in till Inspektionen för vård och omsorg (IVO). 40 procent av dessa hade fått avslag, på grund av antingen ”ekonomisk misskötsamhet” eller att IVO bedömt att verksamheterna brister i bemanning. Samtidigt ligger handläggningstiderna hos IVO på i genomsnitt sex månader. Då tillämpningen av de nya reglerna är oklara väntar fristående aktörer med att inkomma med sina ansökningar eftersom de försöker förstå hur IVO kommer att tillämpa de nya reglerna. Eftersom förslagen i denna proposition leder till att tillståndsprovningarna blir ännu mer komplexa och att ansökningsbördan sannolikt kommer att öka behöver åtgärder vidtas för att korta handläggningstiderna och säkerställa att nya regler inte leder till ytterligare förseningar av tillståndsärenden.

Det är mycket anmärkningsvärt hur regeringen inte bara helt ignorerar riksdagens beslut utan också väljer att gå fram med utvidgad tillståndsplikt som enbart ska gälla privata aktörer – något som riksdagen uttryckligen sagt inte är önskvärt. Om regeringen är intresserad av ordning och reda och hög kvalitet i hela välfärden, bör man lägga fram förslag som omfattar all välfärdsverksamhet. Förslagen i propositionen tycks vara mer drivna av plakatpolitik och ideologiska dogmer än en vilja att ta fram lagstiftning för att uppnå en välfärd av högre kvalitet.

Emil Källström (C)

Peter Helander (C)

Per Åsling (C)